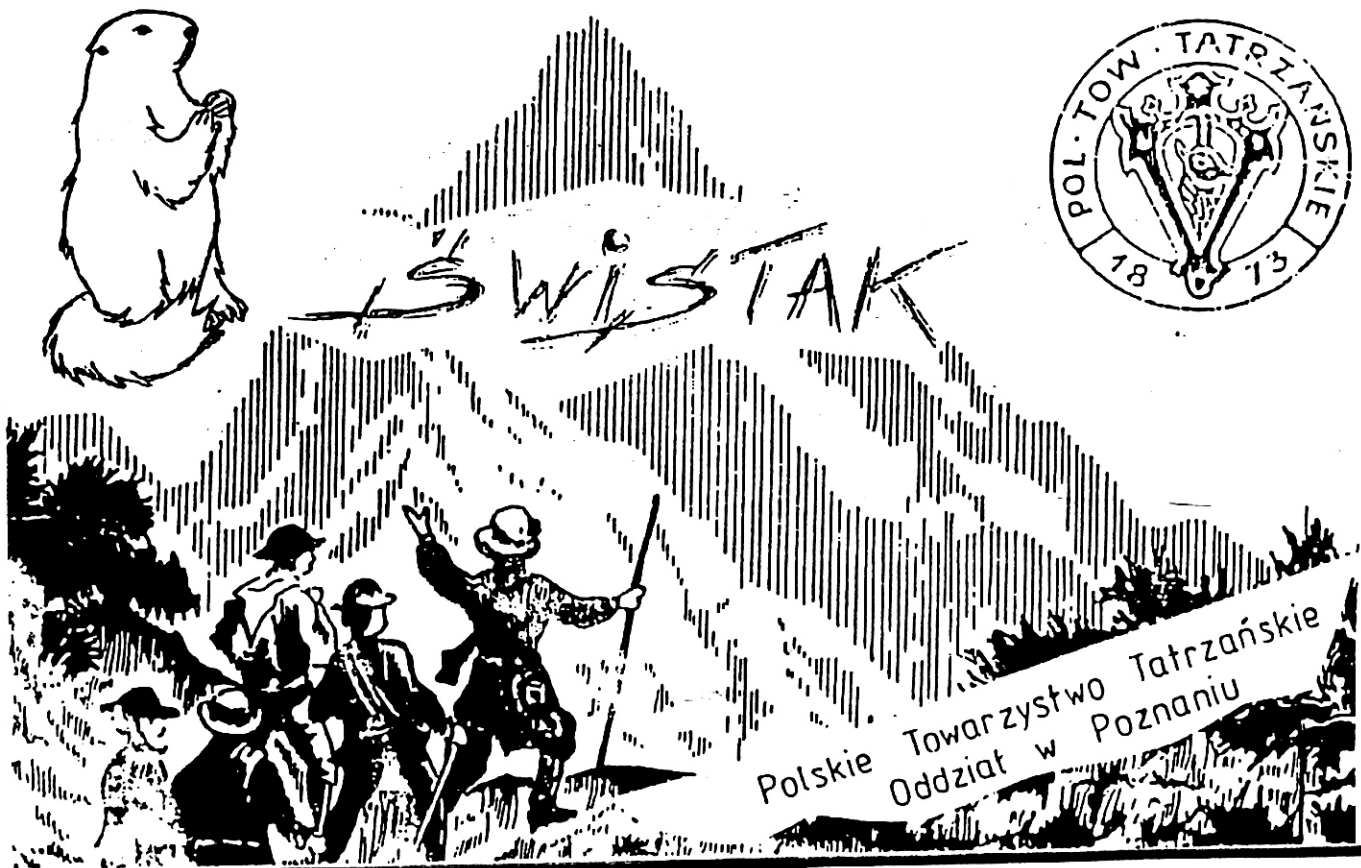

Rok III Nr 4 (25)

Poznań kwiecień 1993 r.

ZIMOWIT JESIENNY (*COLCHICUM AUTUMNALE*)

Rodzina: Liliowate (*Liliaceae*)

Kwiat uważany bardzo często, ale najzupełniej mylnie, za kwitnący jesienią krokus. Trzeba więc pamiętać, że nasze krajowe krokusy kwitną tylko na wiosnę, a różnią się od zimowitów wyraźnie fioletową barwą kwiatów (zimowity są białoróżowe), znacznie niższym wzrostem, buławkowatymi, jasnoróżowymi znamionami u zimowita, gdy krokus ma je postrzępione, pomarańczowe, tym wreszcie, że krokus ma zawsze zaczątki zielonych listków wyrastające z gruntu, podczas gdy zimowit nie posiada ani śladu liści, bo wyrastają one z ziemi dopiero wiosną.

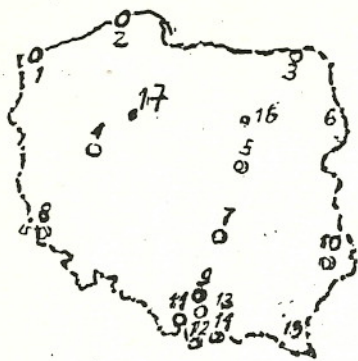
Zimowit, zakwitający czasem już w końcu sierpnia lub we wrześniu, rośnie przede wszystkim w okolicach podgórskich, u podnóży Karpat i Sudetów, na Dolnym Śląsku i Wyżynie Małopolskiej oraz znacznie rzadziej — rozproszony na niżu. Występuje zwykle mniej lub więcej gromadnie na łąkach.

Bardzo długa kremowa rurka okwiatu zagłębiona jest w ziemi na dobre kilka cm, a nad ziemią dochodzi wraz z okwiatem do 20 cm. Okwiat składa się z 6 podłużnie eliptycznych białoróżowych działek. Pręcików 6: 3 dłuższe zewnętrzne i 3 krótsze wewnętrzne, przyrośnięte są do gardzieli.

Słupek posiada zalążnię tkwiącą w ziemi, od niej zaś odchodzą 3 bardzo długie szyjki, zakończone buławkowatymi, różowawymi znamionami. Długość szyjek bywa bardzo różna. Niekiedy są dłuższe od wszystkich 6 pręcików, czasem znów od nich krótsze albo równe. Szyjki te i między sobą się różnią, bo bywają jednakowej albo różnej długości.

Zimowita zapylają pszczoły, trzmiele, motyle i muchy, a niekiedy nawet ślimaki. Po zapyleniu kwiaty więdną, owoce zaś wraz z nasionami rozwijają się pod ziemią w okresie zimowym (podobnie jak na wiosnę u krokusa). Dopiero późną wiosną wychodzą z ziemi na grubej, obłej lodydze 3 lub 4 liście całobrzegie, podłużnie lancetowate, ok. 3 cm szerokie, ok. 20—25 cm długie, skupione bardzo blisko siebie i obejmujące lodygę zróżniętymi pochwami.

W kątce najwyższego liścia mieści się na krótkim trzonczku owoc — torebka, dojrzewająca pod koniec lipca i pękająca na 3 części, a z niej wysypują się okrągławawe, brązowe nasiona.

PARKI NARODOWE W POLSCE

8. KARKONOSKI PARK NARODOWY

Karkonoski Park Narodowy znajduje się na terenie województwa jeleniogórskiego. Adres dyrekcji: ul. Chałubińskiego 23, 58-570 Jelenia Góra-Sobieszów, telefon 53-348.

Park położony jest w Krainie Sudeckiej, w dzielnicy przyrodniczo-leśnej Sudetów Zachodnich, przy granicy państwowej z Czechosłowacją.

Powierzchnia ogólna Parku wynosi 5563 ha, z tego zespoły leśne zajmują 3771 ha (68% ogólnej powierzchni), grunty rolne 43 ha (1%), wody 27 ha (1%), nieużytki 204 ha (3%) oraz pozostałe tereny 1518 ha (27%) — są to głównie tereny powyżej górnej granicy lasu. Ochroną ścisłą objęto powierzchnię 1717 ha (30%), w tym lasy zajmują tylko 138 ha.

Karkonoski Park Narodowy, utworzony 16 stycznia 1959 r., zajmuje północną część Karkonoszy. Jest to najwyższa partia Sudetów, z głównym szczytem Śnieżką (1602 m n.p.m.).

Karkonosze to jedno z najstarszych gór w Europie. Występują w nich bardzo ciekawe formy skalne ostańców (Słonecznik, Końskie Łby, Pielgrzymy), a także kotły skalne (Śnieżne Kotły, Kotły z Małym i Wielkim Stawem).

Lasy Parku wykazują wyraźne zróżnicowanie pionowe. Wyróżnia się regiel dolny i regiel górny. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest świerk (98% powierzchni leśnej), panujący niepodzielnie w reglu górnym (ponad 1000 m n.p.m.). Drugim co do znaczenia gatunkiem lasotwórczym jest buk, który jako gatunek panujący zajmuje 2% ogólnej po-

wierzchni leśnej. Występuje w reglu dolnym (do 1000 m n.p.m.), obok świerka, modrzewia, jaworu, lipy, jarzębiny i jodły.

Lasy Karkonoszy znajdują się obecnie w stanie klęski ekologicznej, spowodowanej przemysłowym zanieczyszczeniem powietrza przez elektrociepłownię Polski, CSRS i NRD. Chore i osłabione drzewa łatwo ulegają szkodnikom — kornikowi drukarzowi, co powoduje masowe zamieranie drzew. Martwe drzewa ze względów wodochronnych nie zostały usunięte w szczytowych partiach Parku i straszą swym widokiem.

Flora Parku jest bogata i ma wyraźny charakter piętrowy, typowy dla gór. Oprócz regła dolnego i górnego, występuje piętro kosodrzewiny (około 1250—1500 m n.p.m.), a powyżej strefa skalna roślinności alpejskiej. Występuje tu 900 gatunków roślin naczyniowych, 150 gat. grzybów, 70 gat. porostów i 270 gat. mszaków.

Fauna Parku jest dość bogata. Bytują tu typowe zwierzęta leśne, a także muflon wprowadzony niegdyś z Korsyki. Ptaków jest około 150 gatunków.

Na uwagę turystów zasługuje góra Chojnik z zamkiem na szczycie, mieszczącym obecnie schronisko PTTK. U podnóża góry znajduje się niewielkie muzeum przyrodnicze Parku z ciekawymi zbiorami.

● W szczytowych partiach Karkonoszy panują w zimie trudne warunki — duże opady śniegu, niskie temperatury, silne wiatry. Zdjęcia przedstawiają Śnieżne Kotły (widziane ze Szrenicy) oraz młodą sarnę (koziółka) w śniegu

11. BABIOGÓRSKI PARK NARODOWY

Babiogórski Park Narodowy znajduje się na terenie województwa nowosądeckiego. Adres dyrekcji: 34-223 Zawoja, telefon 110.

Park reprezentuje region Karpat Zachodnich — zachodnią część Beskidu Wysokiego. Położony jest przy granicy państwowej z Czechosłowacją, w Krainie Karpackiej, w dzielnicy przyrodniczo-leśnej Beskidu Żywieckiego.

Babiogórski Park został utworzony 1 stycznia 1955 r. Powierzchnia ogólna Parku wynosi 1734 ha, z tego zespoły leśne zajmują 1585 ha (91%), grunty rolne 22 ha (1%), wody 4 ha oraz grunty pozostałe 123 ha (7%). Ochroną ścisłą objęta jest powierzchnia 1061 ha (61%), w tym 943 ha lasu.

Park obejmuje najwyższą część Beskidu Zachodnich, ze szczytem Diabłak (1725 m n.p.m.) w masywie Babiej Góry. Masyw ten, zbudowany z piaskowca magurskiego, po

stronie południowej jest dość łagodny, po stronie północnej stromy, miejscami urwisty.

W roślinności Parku wyraźna jest piętrowość. Regiel dolny (do 1150 m) tworzą lasy jodłowo-bukowe, z udziałem świerka i jaworu. W reglu górnym (do 1390 m) dominuje świerk z domieszką jarzębiny. W piętrze kosodrzewiny (do 1650 m), powyżej górnej granicy lasu, obok zwartych zarośli kosodrzewiny występuje jarzębina, wierzba słaska, porzecznica skalna, jałowiec halny i karłowate formy świerka. W piętrze alpejskim, w związku z bardzo surowym klimatem, rosną jedynie niskie murawy oraz mchy i porosty.

Podstawowym gatunkiem lasotwórczym Parku jest świerk zajmujący 67% powierzchni leśnej jako gatunek panujący. Buk pokrywa

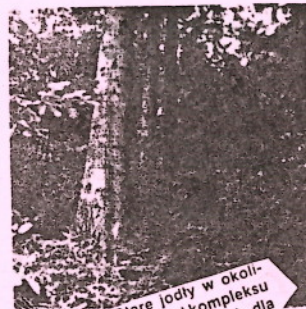
● Centralna część masywu Babiej Góry z kopułą Diabłaka.

8% powierzchni, a jodła 5%. Lasy w Babiogórskim Parku mają charakter pierwotny. Można tu spotkać jodły i buki, których wiek określa się na około 350 lat, a ich wysokość sięga 35—40 m.

Flora Parku liczy około 700 gatunków roślin naczyniowych, prawie 200 gatunków mchów oraz liczne gatunki porostów, glonów i wątrobowców. Z ciekawszych gatunków rośnie rogownica alpejska oraz okrzyn jeleni, który można znaleźć w Polsce jedynie na Babiej Górze. Występuje tu 75 gatunków roślin górskich.

Fauna Parku jest równie bogata, choć nie występują tu zwierzęta alpejskie. W lasach spotykamy typowe zwierzęta leśne, a także rysia, wilka i niedźwiedzia (ten ostatni jest prawnie chroniony w Polsce). Dość liczne są ptaki (115 gat.); bogaty jest świat owadów, płazów i gadów.

Babiogórski Park Narodowy, ze względu na naturalność zbiorowisk leśnych, piękną i surową przyrodę, został zaliczony przez UNESCO w poczet światowych rezerwatów biosfery.

Stare jodły w okolicach Czarnej Hali — fragment kompleksu lasów jodłowo-bukowych typowych dla regla dolnego

T. FANGRAT

POZWÓLMY

Pozwólmy drzewom przeżyć lat setki.
Splacą nam za to z czasem odsetki.

O SOSNACH BŁOTNYCH

Jeszcze bywają w górach sosny błotne.
Niechże nie zniszczą je ręce psotne.

ZNAKI

Zdobywając górę, nieraz widzę jak
śmiejki wytyczają turystyczny szlak.

PIĘKNE CHWILE

Piękno są chwile lektury
otwartej książki natury.

STRACENCY

Tracący kontakt z przyrodą
życiów straceńców wiodą.

TURYŚCI OD SIEDMIU BOLEŚCI

Rozbijają namioty
i butelki — z głupoty.

APEL

Dzieci, młodzi i dorośli,
bądźcie ludźmi i dla roślin.

W OBRONIE GÓRSKICH KWIATÓW

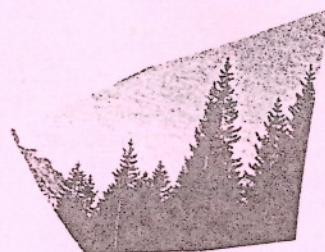
To nie taternik, tylko patałach,
co zrywa kwiaty na górskich skalach.

Halina Szayerowa

WIOSNA W GÓRACH

W górach,
o świcie ...
czasem w nocy mroku
zakwita
pierwszy krokus.
Za nimi — drugi ...
dziesiąty ...
— pierwszemu rówieśny.
Jeszcze niewyspane,
zbudzone przedwcześnie,
śnież ...

Ze snem złączone
tylko nitką wątlą,
niewidoczne w mgieł oparach,
co wiszą nad łąką ...
Ale kiedy słońce
ranne mgły osuszy,
zazłoci się dolina
od krokusów ...

Kronika wydarzeń Oddziału

- w dniu 18 grudnia 1992 roku odbyło się spotkanie w Urzędzie Wojewódzkim z Dyrektorem do Spraw Kultury Fizycznej i Turystyki dr Deptułą przedstawicieli Oddziału PTT prezesem J.J. Preislerem i sekretarzem G. Rachlewiczem. Tematem spotkania były, obchody 120-lecia PTT, renowacja tablicy Kazimierza Kantaka w Dolinie Kościeliskiej, remont schroniska na Hali Ornaczańskiej a także imprezy organizowane przez Oddział. W wyniku rozmów część kosztów na renowację tablicy pokryje Wydział Kultury Fizycznej.
- artysta plastyk Jerzy Lisicki z Wałcza ufundował dwa obrazy olejne o wymiarach 50 x 60 o tematyce górskiej dla zwycięzców konkursu foto - Katarzynie Maciejewskiej i za wspomnienia z wakacji - Iwmonie Bilan.
- 7 grudnia 1992 r. odbyło się pierwsze zebranie Zarządu Oddziału PTT na którym podzielono funkcje:
 - Prezes - J.J. Preisler
 - V-ce Prezes - A. Kostrzewski
 - Sekretarz - G. Rachlewicz
 - Skarbnik - H. Filarowska
 - Członkowie: - Z. Zwoliński
 - H. Snuszka
 - L. Lesiczka
 - L. Cudera

Komisja Rwizyjna:

Przewodniczący- Elżbieta Dębska

Sąd Koleżeński:

Przewodniczący- Zenon Szymankiewicz

Zarząd podjął decyzję o weryfikacji członków. Zobowiązał sekretarza do przedstawienia listy do dnia 12 stycznia 1993 r. tj. do ponownego zebrania Zarządu. Zobowiązał również v-ce prezesa A. Kostrzewskiego do nawiązania kontaktów z Wlkp. Parkiem Narodowym oraz postanowił zwołać zebranie ogólne na dzień 19 stycznia 1993 r. ul. Fredry 10 Sala Śniadeckich.

- Prezes Oddziału J.J. Preisler przebywał w Sarbii i przeprowadził rozmowy z nauczycielem mgr H. Dymkiem w sprawie przystosowania strychu szkoły dla potrzeb PTT.

- Akademicki Klub Ekologiczny przy NZS UAM chce nawiązać współpracę z Oddziałem PTT. Klub mieści się przy Al. Niepodległości D.S. "Hanka" p. 114. Działalność klubu to rejestracja i badania jaskiń tatrzańskich oraz "sprzątanie" Tatr.
- Związek Podhalań przygotował następujące imprezy, na które zaprosił członków PTT oto one:
 - 26.11.93 - w Muzeum Etnograficznym Mostowa 7
Spotkanie poświęcone grupom ludzi związanych z górami
 - 14.12.93 - w Muzeum Etnograficznym Mostowa 7
W. Bystrzycki - Józef Kuras
"Ogień" - próba oceny.
 - 17.12.93 - w Muzeum Etnograficznym Mostowa 7
Spotkanie z ks. W. Pilarczykiem prezesem Towarzystwa Miłośników Orawy.

W dniu 20 marca 1993 r. odbyło się spotkanie członków Zarządu PTT Oddziału Poznańskiego w osobach Prezesa Oddziału Jerzego Preislera i skarbnika Haliny Filarowskiej z zastępcą Dyrektora Tatrzańskiego Parku Narodowego Stanisławem Czubernatem oraz z Dyrektorem Biura Zakturu Hanną Gąsienicą-Czubernat.

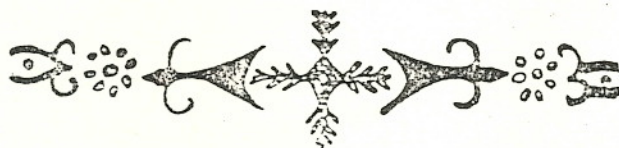
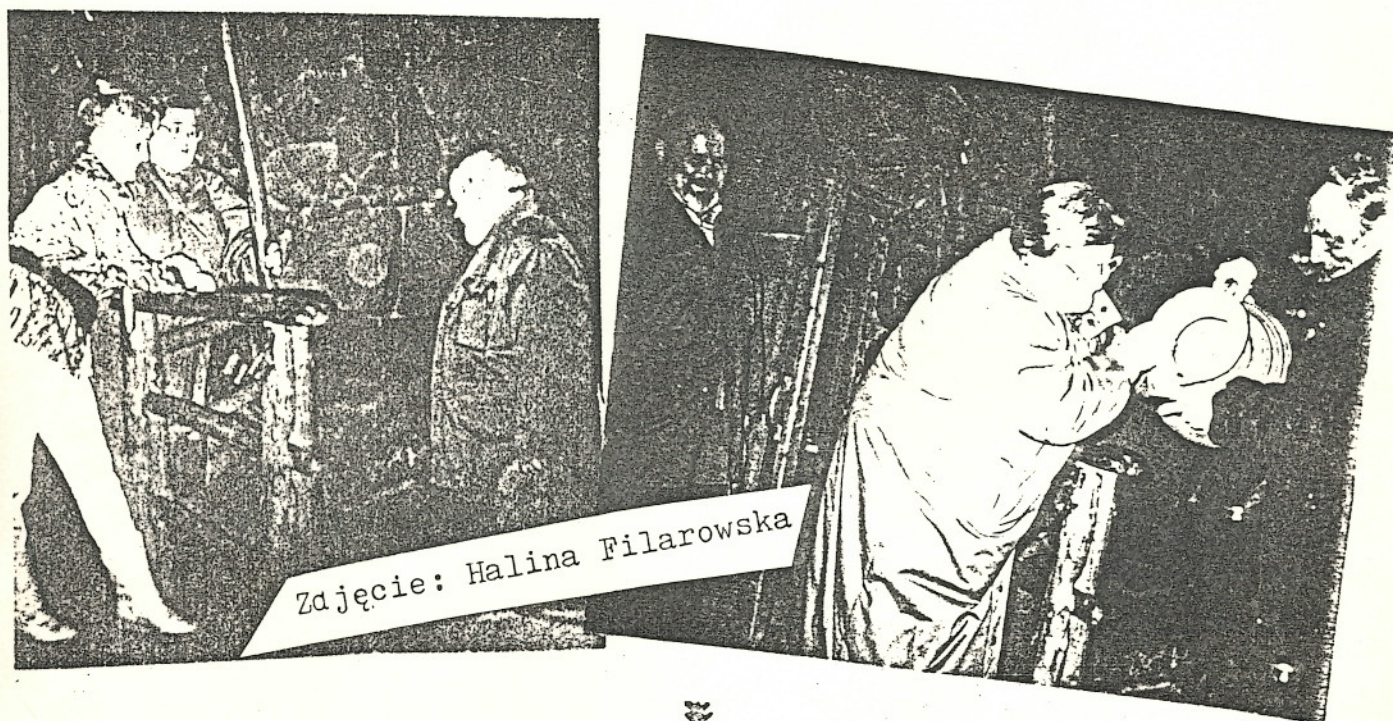

Zdjęcie: Halina Filarowska

W trakcie spotkania zostały omówione następujące sprawy:

- renowacja przez Oddział Poznański tablicy K. Kantaka w Dolinie Kościeliskiej,
- uroczystości związane z tablicą pamiątkową Kazimierza Kantaka oraz połączony z tym program 120 rocznicy powstania PTT,
- współpraca poznańskiego Oddziału PTT z Tatrzańskim Parkiem Narodowym w zakresie inwentaryzacji i zniszczeń szlaków turystycznych,
- współpraca przy organizowaniu obozów dla dzieci i młodzieży - obsadzenie kadry obozowej i kolonijnej przez pedagogów - członków PTT Oddziału,
- przyjazd Dyrektora Stanisława Czubernata do Poznania - spotkanie z Zarządem i członkami Oddziału.

Lao-Tsy „Księga mądrości i cnoty”

Czyni poprzez nieczynienie niczego.
Działaj nie uciekając się do działania.
Znajdź smak w rzeczach bez smaku.
Uważaj rzeczy małe za wielkie.
A liczebne za nieliczne.
Odplacaj nienawiść dobrocią Twojej cnoty.

Staraj się pokonywać trudności, gdy są łatwe do pokonania.
Czyniąc rzeczy wielkie, zaczynaj od rzeczy drobnych. Boudem
Żeby dokonać rzeczy najtrudniejszych na świecie,
należy zaczynać od rzeczy najłatwiejszych.

Żeby dokonać rzeczy najtrudniejszych na świecie,
należy rozpocząć od rzeczy drobnych.
Mędrzec przez całe życie nie czyni nic wielkiego,
i właśnie dlatego zdolny jest stać się wielkim.
Ten, co z łatwością ze wszystkim się zgadza,
z pewnością niewielkim zaufaniem cieszyć się będzie u ludzi.
Ten, dla którego wszystko się wydaje łatwe,
z pewnością napotka wiele trudności w życiu.
Mędrzec nawet rzeczy łatwe traktując jakby były trudne,
do końca życia nie napotka żadnych trudności.

Zespół Redakcyjny - Halina Filarowska
Jerzy Preisler

Świstak - pismo do użytku
wewnętrznego Oddziału PTT
w Poznaniu